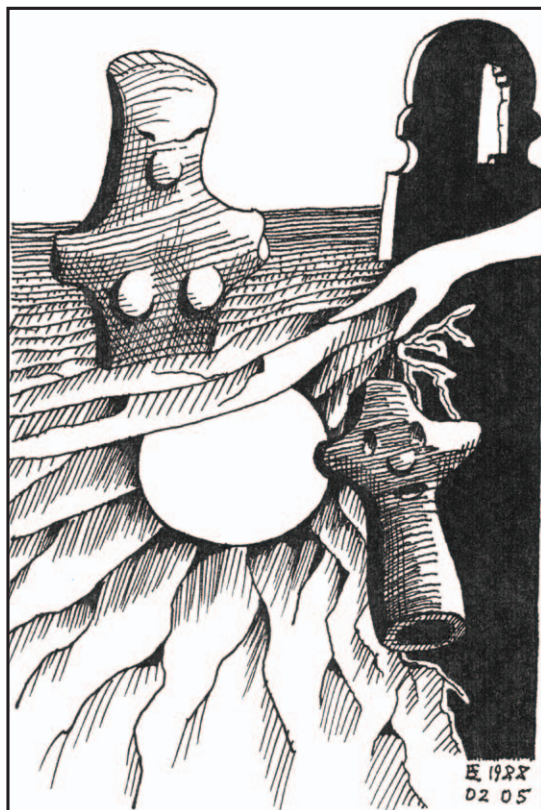


PROFÁN KANTÁTA



Enci (Balog Ernő) Hódmezővásárhelyen 1954. április 24-én született: „... gyermekkorom emlékei az erzsébeti tanyák világához kötnek. Szüleim földműveléssel foglalkoztak, kényszerhelyzetben hurcolkodtak később a városba. Azért az iskolaszünetek nagy részét és a hosszabb-rövidebb ünnepeket – gimnáziumi éveim idején is – tanyán tölthettem” – írta egyik kisepikájában (*Vásárhely és Vidéke* 1991. 09. 07.). Gyermekkor a tsz-szervezés második hullámának – az egypárt-hatalom agrár- és szövetkezetpolitikája, az ’59-ben újraindult kollektivizálás új gazdasági mechanizmusa (dr. Agy magyarázta többször is a tévében) – idejére esik. 15 éves gimnazista, mikor a mára egyetemesen kultikus határkövévé vált woodstocki és altamonti rockfesztiválokat rendezték (1969). Woodstock előzménye a múlt század ötvenes éveit végén az amerikai líra beatnemzedékének költői lázadása az idegbajos, értékvesztett, konformizálódott, szellemi toprongy tömegek hidegháborús világa ellen. Képviselői a Zen filozófiájával törekedtek felszínre hozni, boldoggá, szabaddá tenni a lelket, megismerni az ego teremtő erőit. Az *Üvöltés* – vallomások a beatnemzedékről magyar nyelvű, áttekintő antológia 1967-ben jelent meg. Nem hagyható figyelmen kívül a szintén 1969-es *Hair* musical pacifizmusa (Milos Forman filmje 10 évvel később) vagy Déry *Képzelt riportja* Presser Gábor és az LGT zenéjével 1973-ból (alapötletét az altamonti fesztivál adta). Enci autentikus forrása ekkor csak külföldi rádióadók (Amerika Hangja, Szabad Európa Rádió, Rádió Luxembourg) lehettek, ezeket hallgatva találkozott oly zenészegek muzsikájával, akik zenéjükkel dalszövegekben mondták tovább Ginsberg, Corso, Kerouac frázisait. Később néhány, nyugatról haza nem jött barát küldött hanglemezeket – államrendészeink ébersége: sértetlenül soha nem kapta meg a küldeményeket. A bakelitek a hajdani Úri Kaszinóból Ifjúsági Házzá előléptett műemlék pincéjében Enci vezetésével működő jazz- és rockklub zenei csemegéi voltak. Ösztönösen tiltakozott a konvenciók ellen, klubestjein ezért nem e zenei műfaj történetiségét követte, hanem az ego felszabadítását célozta. Egyébiránt a nyugat-afrikai törzsi kultúrával kezdte volna sorozatait. Erettségi után a Tornyai János Múzeum teremőre, majd hivatalsegéd egy kereskedelmi vállalatnál, de türelmes modelljei, a *Kökénydombi Vénusz* és társai visszavárták (számtalanszor rajzolta őket), ismét múzeumi teremőr lett. Autodidakta, a Petőfi Művelődési Ház képzőművészeti szakkörében és a Mártélyi Képzőművészeti Szabadiskolában képezte magát avatott művészek korrigáló odafigyelése mellett. Nevével találkozhattunk a *Szegedi Szépművészeti Céh* időszak, és a mártélyi kurzusok beszámoló kiállításain. A korántsem teljes leltár szerint 1985-től többé-kevésbé nyomon követhető alkotói pályájának alakulása a megyei és a helyi sajtóban: verseit, grafikáit publikálta. Költői indulása siker és biztatás, *amit ne így, hanem úgy* követett. Nem kilincsel, mert úgy nem írt. Korai versein érezhető a beat-nemzedék költőinek hatása, ám költői nyelve később sajátá tiszult: szójátékos, népdalokat idéző egyszerű, nagyot mondani nem akaró, vívódó vágyakozás elemi biztonságra, őszinte, tiszta, anya-ölelangy-gyermekkor-világra. A valaha Barackos vizét hozó Círják ér partjára, Erzsébet kincses tanyavilágára...

Mitológiai idők óta fiú sors a szarvassá válás, tudjuk, Plutarkhosz leírta. Mára a metamorfózis számtalan formájával találkozhattunk. Bartók után egy újabb értelmezés szerint (táncdrámában) a szülőföldjét, otthonát odahagyó fiúgyermekeket felőrli, bedarálja az elidegenítő, mechanikus nagyváros. Szarvassá válnak Rossa László és Szabados György zenéjére (Szegedi Szabadtéri Játékok 1985. Novák Ferenc, Markó Iván koreográfiái). Folklor és avantgárd jazz – egyszerű történet, bárki tovább gondolhatja, akár csak Enci címtelen alkotásait. Ő 2003 májusában a Tisza 184. folyamkilométerénél változott át. Novemberben álltuk körbe koporsóját a Kincses Temetőben.

Béres Dezső